
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היסטוריה גלובלית של מגפות - 27020

תאריך עדכון אחרון 15-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ביה"ס להיסטוריה - תכנית מצטיינים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): לי מרדכי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: lee.mordechai@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מגפת הקורונה השפיעה על, ושינתה את אורח חיינו באופן משמעותי. עבור רבות מאיתנו הקורונה הייתה אחד האירועים המשמעותיים בחיינו. מצד שני, בפרספקטיבה היסטורית - עד כמה מדובר באירוע חריג? האם הקורונה היא הפאנדמיה הקטלנית ביותר או ההרסנית ביותר בהיסטוריה? ואיך אפשר לדעת?

כדי לענות על שאלות אלו בהווה, ננסה להתמודד עם שאלות אחרות לגבי העבר: כיצד מגפות שינו את האופן שבו אנשים חיו, באופן זמני או קבוע? איך ממשלות, מדענים וחברות ניסו להתמודד עם מגפות בעבר, והאם הצליחו? מתי התפרצויות של מגפות הפכו למשברים, ומה (ומי) השפיע על כך? במבט רחב יותר, מגפות מאפשרות לנו לבחון חברות אנושיות בזמנים ובמקומות שונים דרך התגובות הפוליטיות, הכלכליות והחברתיות-תרבותיות שלהן. התפרצויות המגפה הן "מבחנים" שמדגישים את הכשלים והבעיות במערכות האנושיות - כמו למשל הקושי בגישה לשירותי בריאות, אי שיוויון חברתי, חוסר בהירות במחקר האקדמי וכדומה. כפי שהקורונה המחישה, מגפות אינן מאיימות באופן דומה על כל קבוצות האוכלוסיה, וקבוצות מוחלשות או פגיעות בה יכולות לחוות אותן כקטסטרופות בעוד שעבור קבוצות חזקות יותר השפעות המגפה עשויות להיות זניחות. בו בזמן, מגפות הן רקע לשורה של התנהגויות אנושיות, ובהן חרדות, האשמות וסטיגמות ביחס לחולים ו/או נשאים של מגפות. אלו מתרחשים במקביל לסיפורי גבורה והתגייסות קהילתית לטובת הכלל.

קורס זה יסקור התפרצויות שונות בהיסטוריה, בדגש על האופן שבו מגפות משנות את אורח החיים האנושי. הקורס יצור חיבורים, יזהה תמות משותפות, ויעלה סוגיות הקשורות לאפידמיות ופאנדמיות (מגפות שמתפשטות על פני אזורים נרחבים וגלובליים, בהתאמה) בהיסטוריה. במהלך הקורס נקרא וננתח מקורות ראשוניים, מחקרים מודרניים ויצירות מהתרבות הפופולרית. על בסיס כל אלו נציע נרטיב של אירועי מגפה בעבר, נשווה בין מגפות שונות, וננסה לבחון אירועי מגפה מכמה זוויות ורזולוציות. במקביל, נעסוק בקורס בשאלות הקשורות להיסטוריה עצמה - כמו ההתמודדות עם שינויים בפרשנות ההיסטורית, המתודולוגיות והתיאוריות שבהן משתמשות היסטוריוניות וחוקרות אחרות כדי לאסוף מידע וללמוד על העבר, והאופן שבו אנחנו יוצרים ומספרים את הסיפורים לגבי העבר. לא נדרש כל רקע כדי להשתתף בקורס - הוא פתוח לכל הסטודנטיות והסטודנטים שמתעניינים בנושא.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להפגין ידע בסיסי לגבי מגפות חשובות בהיסטוריה האנושית
2. להכיר את הכלים ושיטות המחקר בהם חוקרות וחוקרים משתמשים כדי ללמוד על מגפות בעבר ובהווה.
3. להכיר את התפתחות היחס האנושי למגפות לאורך ההיסטוריה
4. לזהות מוטיבים חוזרים באירועי מגפה בחברות אנושיות, כמו גם קשרים בין מגפות שונות
5. להכיר כמה מהמקורות הראשוניים המפורסמים ביותר לגבי מגפות והשפעתן בהיסטוריה האנושית
6. לנתח באופן בסיסי את השיח המחקרי והציבורי לגבי מגפות

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה פרונטלית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא
2. סיפורי מחלות בעבר
3. מגפות עתיקות: המגפה באתונה
4. פאנדמיית הדבר הראשונה
5. "המוות השחור"
6. מגפות בעולם החדש
7. קולוניאליזם ואימפריאליזם
8. פאנדמיית הדבר השלישית
9. "השפעת הספרדית"
10. מיגור מגפות?
11. איידס
12. הופעת המחודשת של מחלות זיהומיות בשנות ה-90: אבולה
13. מגפת הקורונה ואחרית דבר

חומר חובה לקריאה:
ינתן בתחילת הסמסטר

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
15 %
אחר 5 %

מידע נוסף / הערות: